

Karunassa muistellaan Sandön taistelua

KARUNA

Pyyr Sarkiola

Ensi viikon lauantaina, 26. heinäkuuta, vietetään Karunassa perinteistä unikeonpäivää, mutta kuitenkin aivan erilaisissa merkeissä kuin aikaisemmin.

Tällä kertaa mukaan saadaan annos ruudinkatkoa ja historian kertaamista, kun Suomen sodan Sandön meritaistelusta tulee kuun vaihteessa kuluneeksi 200 vuotta. Projektin puuhmiehenä toiminut Seppo Katajainen on tutkinut taistoa harrastusmielessä ja näkee sen merkittävänä koko sodan kannalta.

– Olin pistänyt merkkivuoden tapahtumat merkille jo pari vuotta sitten. Otollinen hetki tarjoutui juuri oikealle paikalle Karunaan ja vielä unikeonpäivän kanssa, Katajainen kertoo. Hän lisää, että ihan oikea päivä olisi ollut Sauvon elopäivien aikaan, mutta olisi tullut ylibuukkuksia kun Kemiössäkin on tapahtumaa sinä päivänä.

– Karunan kyläyhdistys otti vastuun juhlan järjestämisestä. Yhdistyksen voimavarat ovat rajalliset, mutta halusimme muistaa tämän historiallisesti merkittävän tapahtuman. Kesäasukkaita toivotaan talooporukkaan ja kyläyhdistyksen toimintaan mukaan, Lenita Mikkola Karunan kyläyhdistyksestä kertoo ja tahoo kiittää tapahtuman tukijoita.

Lenita Mikkola ja Seppo Katajainen Katt Mikolan teoksen äärellä Karunan vanhassa meijerissä Sauvon käsissä. Teos on mukailtu 1800-luvulla tehdystä taulusta, joka kuvaa Sandön taistelua.

Koko juhla ajan teemaan

Karunassa heitetään siis 26.7. veteen vielä salassa pidettävä unikeko, mutta muuten päivä on poikkeava, sillä markkinat ja muu toiminta ovat 1800-luvun hengessä. Paikalle toivotaan kädentaitajia ja vanhan ajan toritunnelmaa. Karunassa nähdään mm. seppä, joka takoo Sandön muistokoruja. Yleisön ja torikauppiaiden toivotaan sonnustautuvan ajan mukaan.

Paikalle saapuu myös tykkiryhmä Arma Aboe, jonka parin jäsenen sukujuuret löytyvät sattumalta Karunasta. Ryhmä tulee Ruotsin tuon ajan näköisten mustaruutityk-

kien kanssa ampumaan laukuksia aidon tunnelman luomiseksi. Yrityksillä on myös mahdollisuus ostaa itselleen laukaus, ja niitä on vielä muutama kauppaamatta.

1808 vuoden tapahtumiin syventää komentaja Eero Auvisen luento Kievarissa sekä halukkaalle veneretki taistelualueelle opastuksen kera.

Möyhemmin laatan julkistaminen

Juhlaan osallistuu lisäksi Länsi-Suomen merivartiosto, joka on paikalla myös 3. elokuuta, kun juhla jatkuu vanhan ajan messulla Karunan kirkossa. Tämän jälkeen paljastetaan Sandön meritaiste-

lun muistolaatta, jonka Varsinais-Suomen Liitto on tarjonnut yhdeksälle Suomen sodan kunnalleen. Messinkisessä laatassa on kuvattu kartta Sandön sotatilanteesta. Se tulee kirkon rantakallihoon.

– Unikeonpäivästä povataan tänä vuonna vielä viime vuotistakin suosittumpaa, vaikka säästähän tällaiset tapahtumat on pitkälti kiinni, tuumaa Mikkola ja kertoo viime vuonna olleen yli 400 kävijää. Autot pyritään sijoittamaan Karunan nuorisotalon parkkipaikalle. Rantolan Pengersilta suljetaan liikenteeltä noin tunnin ajaksi, kun tykkiryhmä jysäyttelee.

Kuva: Auvinen - Sotatoimet Saaristomerellä v. 1808-1809

Mikä Sandön meritaistelu?

Taistelua Sandön tuntumassa käytiin 21.7.–2.8.1808 osana Suomen sodan Saaristomeren merisotia. Tuohon aikaan Karunan Sandö (Santasaari) oli vielä nimensä mukaisesti saari, jonka kanaali erotti Kemiöstä.

Suomen sodassa oli kyse Venäjän hyökkäämisestä Ruotsiin (Ruotsi-Suomi), kun Ruotsi ei suostunut asettamaan yhteistyökumppaniaan Englantia kauppasaartoon. Sandön edustalla ruotsalaiset pyrkivät erityisesti suojaamaan reittejä Turkuun.

Taistelua käytiin Tallholman edustalla, josta ruotsalaisjoukot joutuivat kahden tuln välissä vetäytymään Sandön ja Päisterpään välille. Siinä laivat joutuivat jälleen tulituksen kohteeksi useammasta suunnasta eikä miehiä riittänyt nitistämään venäläisiä. Osalta meriherruuden menettämiseen vaikutti venäläisten valtaamat laivat, jotka olivat jääneet Ruotsilta polttamatta Suomenlinnan antautumisen myötä.

Yksi seikka oli myös myöhästyneet lisäjoukot, jotka tekivät mairinnousun Vestankäärin kartanolle, jossa vastustajan kenraali Buxhövdén joukkoineen nautti jo voitonateriaa. Ruotsalaiset onnistuivat melkein kaappamaan kenraalin, mutta mies pääsi karkuun.

Sandön meritaistelulla on oma merkityksensä suomalaisessa historiassa, sillä se osoitti, ettei Ruotsi kyennyt enää pääsemään Suomen maaperälle, ja myöhemminhän Suomi liitettiin osaksi Venäjän valtakuntaa.

Lähteet: Auvinen - Sotatoimet Saaristomerellä v. 1808-1809
Katajainen - <http://www.karuna.fi/sando/historia.php>